

Wciąż rośnie góra niezrozumiałych obowiązków dla MSP w ochronie środowiska

Dr Piotr Korzeniowski

Niełatwa jest sytuacja małych i średnich przedsiębiorców korzystających ze środowiska. Przepisy prawne z zakresu ochrony środowiska dotyczące małych i średnich przedsiębiorców tworzą bardzo rozbudowany i skomplikowany zestaw obowiązków. Należy podkreślić, że w procesie prowadzenia działalności gospodarczej rola tych przepisów silnie wzrasta. Przyczyną takiego stanu rzeczy są m.in. normy chroniące środowisko, które obejmują swym zasięgiem nowe rozległe obszary zagadnień dotyczących prowadzenia i wykonywania działalności gospodarczej. **Mamy dużo przepisów, których stosowanie i przestrzeganie staje się coraz trudniejsze.**

Rosnąca ilość przepisów prawa ochrony środowiska wyznacza coraz większy zakres obowiązków dla przedsiębiorców. Nowe ograniczenia i bariery w podejmowaniu czynności gospodarczych oraz inwestycyjnych wynikają też z przepisów prawa administracyjnego, prawa planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz prawa budowlanego, które są powiązane z prawem ochrony środowiska. Proces częstych zmian prawa ochrony środowiska stał się standardem. Powstaje w ten sposób niesłychanie trudny do opanowania i stosowania gąszcz przepisów. Często są one niespójne ze sobą, często zawierają pokaźny zasób treści technicznej obfitującej w ogromną liczbę pojęć specjalistycznych. Coraz częściej też zrozumienie tych przepisów wymaga od przedsiębiorców specjalistycznej wiedzy, np. z zakresu procesów technologicznych, chemicznych czy biologicznych zachodzących podczas korzystania ze środowiska.

Mały i średni przedsiębiorca, jako podmiot korzystający ze środowiska

Ważną podstawę praw i obowiązków małych i średnich przedsiębiorców w ochronie środowiska tworzą przepisy ustawy z 27.04.2001 r. **Prawo ochrony środowiska (p.o.ś.). Przepisy tego aktu prawnego dość precyzyjnie określają, kto jest podmiotem korzystającym ze środowiska⁽¹⁾.** W myśl art. 3 pkt 20 p.o.ś., podmiotem takim może być:

1) przedsiębiorca, w rozumieniu art. 4 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej oraz osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,

2) jednostka organizacyjna niebędąca przedsiębiorcą

w rozumieniu ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,

3) oraz osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia. Według stanowiska NSA, pojęcie jednostki organizacyjnej niebędącej przedsiębiorcą obejmuje wszelkie twory organizacyjne, niezależnie od ich statusu prawnego.

Ocena, czy określona jednostka organizacyjna niebędąca przedsiębiorcą, może zostać uznana za podmiot korzystający ze środowiska, zależy od stanu faktycznego ustalonego w konkretnej sytuacji. Jeżeli działalność określonej jednostki organizacyjnej niebędącej przedsiębiorcą polega na korzystaniu ze środowiska w rozumieniu ustawy p.o.ś., jednostka ta staje się podmiotem praw i obowiązków o charakterze administracyjnym określonych w tej ustawie.

Jak możemy korzystać ze środowiska?

W art. 4 p.o.ś. uregulowano trzy sposoby korzystania ze środowiska. Powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku, oraz uprawiania sportu, w zakresie:

1) wprowadzania do środowiska substancji lub energii;

2) innych, niż wymienione w pkt 1., rodzajów powszechnego korzystania z wód w rozumieniu ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.

Korzystanie ze środowiska wykraczające poza ramy korzystania powszechnego może być (w drodze ustawy) obwarowane obowiązkiem uzyskania pozwolenia, ustalającego w szczególności zakres i warunki tego korzystania, wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska. Zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, i zwykle korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne. Korzystanie ze środowiska powinno odbywać się zgodnie z zakresem zasad ogólnych prawa ochrony środowiska, takich jak np. zasada zrównoważonego rozwoju, zasada prewencji, zasada przezorności i zasada kompleksowości ochrony. Zasady te wyznaczają dyrektywy postępowania dla podmiotów korzystających ze środowiska.

Co musi zapewnić mały i średni przedsiębiorca korzystający ze środowiska?

Ogólne obowiązki podmiotu korzystającego ze środowiska określone są w art. 140 ust. 1 p.o.ś. Podmiot

taki ma obowiązek zapewnić przestrzeganie wymagań ochrony środowiska, w szczególności przez:

1) odpowiednią organizację pracy;

2) powierzanie funkcji związanych z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadającym odpowiednie kwalifikacje zawodowe;

3) zapoznanie pracowników, których zakres czynności wiąże się z kwestiami ochrony środowiska, z wymaganiami w tym zakresie, gdy nie jest konieczne odpowiednie przygotowanie zawodowe w tym zakresie,

4) oraz podejmowanie działań w celu wyeliminowania lub ograniczenia szkód w środowisku, wynikających z nieprzestrzegania wymagań ochrony środowiska przez pracowników, a także podejmowania właściwych środków w celu wyeliminowania takich przypadków w przyszłości.

Ponadto pracownicy zobowiązani są postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska. W art. 140 ust. 1 p.o.ś. unormowane zostały obowiązki o charakterze organizacyjnym. Mają one doprowadzić do wykonania celów ochrony przed zanieczyszczeniem uregulowanych w ustawie p.o.ś. Szczegółowe obowiązki przedsiębiorców zajmujących się np. gospodarką odpadami reguluje m.in. ustawa o odpadach. ●

Źródło:

1. Zob. więcej na ten temat P. Korzeniowski (red.) *Prawa i obowiązki przedsiębiorców w ochronie środowiska Zarys encyklopedyczny*, Warszawa 2010.

Autor: Adiunkt w Zakładzie Prawa Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji
Zakład Prawa Ochrony Środowiska

Więcej na ten temat
w książce
Dr. Piotra Korzeniowskiego
(red.) *Prawa i obowiązki przedsiębiorców w ochronie środowiska*
Zarys encyklopedyczny,
Difin 2010

